

Virkelighedens økseskib, den tyske coaster M/S Bärbel, der blev fundet drivende rundt på Nordsøen. Og dermed var mysteriet en realitet.

Øksedramaet i Nordsøen

BAGGRUND: Et tysk spøgelseskib og en russisk sømand, der var under anklage for at have slagtet hele besætningen med en økse. Det var hovedingredienserne i en af de mest makabre og gådefulde sager i nyere dansk kriminalhistorie.

En tysk coaster drivende rundt i Nordsøen uden besætning, og en russisk sømand, som fiskes op af en redningsflåde i nærheden og bringes i land med helikopter.

Sådan tegnede situationen sig efter de foreløbige meldinger den 18. august 1993. I de første timer kunne ingen ane, at en af dansk kriminalhistories mest mystiske og blodige sager var under opsejling og ville lægge til kaj i Esbjerg Havn.

Sagen om m/s Bärbel og den russiske sømand blev en sag, der vakte opsigt verden over på grund af dens både frastødende og pirrende mystik og gru. Det blev også en årelang sag, som endte med, at russeren, der var anklaget for at have slået hele den fem mand store besætning ihjel med økse, kunne forlade en tysk retssal som en fri mand.

Var den 28-årige russer en koldblodig femdobbel morder? Eller bare en mand, der forsvarede sig og dræbte to kolleger i nødværge? Eller skete der noget helt tredje om bord? Den dag i dag er der kun ét eneste menneske, som præcist ved, hvilket drama der udspandt sig på Nordsøen dengang for over elleve år siden. Den mand er den russiske sømand selv. Andrej Lapin er hans navn.

Danske fiskere anede uråd

Det var fiskerne på Hirtshals-kutterne HG 270 Tannisbugt og HG 271 Normark, der anede uråd ude i rum sø cirka 85 sømil vest for Esbjerg og derved satte gang i en kædereaktion. De fandt m/s Bärbel drivende rundt i Nordsøen.

Den russiske sømand Andrej Lapin (med overskæg) nægtede først ethvert kendskab til de blodige begivenheder om bord på Bärbel, siden tilstod han to drab – i nødværge.

Skibet var tomt, men der var sod og tegn på små brande om bord. Et stykke derfra fandt de to redningsflåder. Den ene var tom. I den anden sad en mand med dyne, nogle colaer og seks dåser ferskener – og en taske, som senere skulle vise sig at indeholde 60.000 D-mark.

Fiskerne tog sømanden om bord og slog alarm. En redningsaktion blev sat i gang, og ganske modvilligt måtte russeren finde sig i at blive fløjet til Esbjerg med en helikopter. Her stod Børge Baagø Hansen klar til at tage imod, og kriminalkommissæren, der i dag er øverste chef og kriminalinspektør i Esbjerg, havde pludselig fået en yderst vanskelig sag på sit skrivebord.

”Allerede ved de første meldinger, vi modtog fra redningsmandskabet via Søværnets Operative Kommando, var der noget mistænkeligt,” skrev Børge Baagø Hansen senere i en gennemgang af sagen.

Spor af blod og hår- og hudrester

M/s Bärbel blev slæbt mod Esbjerg Havn, hvortil skibet ankom om morgenen den 19. august og blev fortøjet i Dokhavnen. Politiets teknikere fandt spor af blod og hud- og hårrester om bord, tydelige gerningssteder.

Under forhøret forklarede russeren, at der var udbrudt brand om bord, og at han gik i redningsflåden, som ved et uheld blev udløst, så han drev væk fra skibet. Mange ting stemte ikke. Mandskabsafdelingen var gennemrodet, skibets pengekasse lå smidt på gulvet, tømt for indhold. Der var kun små pletvise brande med spor af dieselolie om bord, og linen til redningsflåden var tydeligvis blevet kappet. Så russeren blev fremstillet i grundlovsforhør, sigtet for femdobbel manddrab på den øvrige besætning, ildspåsættelse og tyveri af pengebeholdningen. Han blev i første omgang fængslet for tre døgn, men fængslingen blev forlænget, og politiet fik en længere frist til det krævende tekniske arbejde om bord på coasteren.

Lapin frygtede for sit liv

Under et senere forhør ændrede den russiske sømand sin forklaring. Nu fortalte Andrej Lapin, at han havde overværet et skænderi mellem skibets tyske ejer og kaptajn, Heinrich Telkmann, og to af de øvrige fire russere, der udgjorde besætningen. Skænderiet, der foregik i et værksted under dæk i stævnen, udviklede sig, og de to russere overfaldt kaptajnen.

Andrej Lapin bistod beredvilligt under politiets rekonstruktion om bord på Bärbel i havnen i Esbjerg.

Lapin løb ned for at hente forstærkning. Han orienterede styrmanden og kom kort efter tilbage på dækket. Her så han de to, der havde overfaldet kaptajnen. De havde blod på hænderne og så vilde ud i ansigtet. Den ene stod med en økse i hånden, og den anden trak en kniv. Så begyndte en kamp med styrmanden, der havde forsøgt at tale dem til ro. Lapin løb ned efter kokken, og da han kom tilbage på dækket, var kokken allerede i kamp. Han blev slået i hovedet med en økse og fandt livløs omkuld.

De to overfaldsmænd vendte sig nu mod Lapin, som frygtede for sit liv og flygtede ud i stævnen og ned i værkstedet. Her ventede han ved stigen og overmandede først den ene landsmand, vristede øksen ud af hans hånd og slog ham så hårdt i baghovedet, at øksen sad urokkeligt fast.

Da den anden overfaldsmand kom ned, ligeledes bevæbnet med en økse, begyndte en ny kamp på liv og død, som endte med, at Lapin også her fik erobret øksen og rettet et dødeligt hug mod sin modstanders hoved.

Planløs sejlads i Nordsøen

Andrej Lapin forklarede, at han var sikker på, at ingen ville tro hans historie. Derfor bandt han nogle tunge bardunstrammere af jern til benene på alle fem – og smed ligene over bord. Bagefter spulede han skibet rent.

Derpå sejlede han planløst rundt med Bärbel i Nordsøen fra den 15. august, hvor mordene blev begået, og til den 18. august. For at have en undskyldning for at gå i redningsflåden antændte han bål på skibet. Med sin nye forklaring tilstod han dermed to drab i selvforsvar. Denne forklaring blev aldrig ændret.

Den 13. september blev liget af kaptajn Heinrich Telkmann fisket op af hollandske fiskere ud for øen Texel. Liget viste sig at have en voldsom hjernelæsion, der kunne stamme fra et øksehug, samt adskillige knivstik i brystet.

Lapin udleveret til Tyskland

Allerede tidligt i sagen anmodede Justitsministeriet i Niedersachsen om at få Lapin udleveret til retsforfølgelse, fordi skib og kaptajn var tysk. Den 13. december blev Lapin overgivet til tysk politi ved grænsen, og retsmaskineriet kunne begynde forfra.

Da videooptagelsen af rekonstruktionen om bord på Bärbel i Esbjerg Havn blev vist under et tysk retsmøde, kunne man ligefrem fornemme, at russeren var ganske tilfreds med sin egen optræden på tv-skærmen, og han førte sig frem i retten i hvid, stramtsiddende habit og hvide sko.

Andrej Lapins unaturligt fattede optræden, der havde anstrøg af noget psykopatisk, blev genstand for megen undren, både i Esbjerg og i Tyskland. En tysk professor i psykiatri analyserede ham og kom frem til, at russeren var et meget intelligent, ærgerrigt og målbevidst menneske og absolut egnet til straf, hvis det kom dertil.

Men det gjorde det ikke. Den 3. februar 1995 frifandt landsretten i Osnabrück Andrej Lapin.

”Trods alle vores anstrengelser er det ikke lykkedes os at finde frem til sandheden i denne sag. Vi kunne ikke gendrive Lapins påstande. Men der findes ingen første- eller andenklassers frifindelse. Kun frifindelse. Og derfor er Andrej Lapin nu at betragte som uskyldig,” sagde retsformanden, dr. Elmar Schürmann.

- Jeg ville gøre det igen

Kun brandstiftelsen var bevist og gav en betinget dom. Dermed var Lapin en fri mand. Ikke engang de 60.000 D-mark, som han havde hævdet var hans egne penge og stammede fra salg af russiske ikoner, blev konfiskeret.

Ingen kunne gendrive hans påstande, heller ikke om det store beløb.

Selv sagde Andrej Lapin foran de snurrende tv-kameraer: ”Jeg har medlidenhed med de pårørende til de dræbte. Men jeg er uskyldig og handlede i nødværge. Og jeg ville gøre det igen.”

Trods frifindelsen gik der næsten halvandet år mere, før russeren kunne ånde lettet op, for anklagemyndigheden ville føre sagen videre. Sidst på sommeren 1996 afviste den højeste tyske retsinstans, forbundsdomstolen i Karlsruhe, Bundesgerichtshof, at tage sagen op. Tre år efter at Andrej Lapin blev sat i arresten i Esbjerg, var han definitivt fri.

Et absurd efterspil var, at han senere skrev til kaptajnens enke og søgte hyre på Bärbel igen ...

FAKTA: Bärbel-sagen kort

1993:

9. august: Den russiske sømand Andrej Lapin får hyre på Bärbel.

10. august: Bärbel sejler mod London med en ladning raps.

15. august: Bärbels kaptajn taler med sin kone tidligt om morgenen og melder ”alt vel om bord”. Mellem 08.00 og 08.50 bliver besætningsmedlemmerne slået ihjel en efter en. *

18. august: Danskere fiskere finder m/s Bärbel drivende i Nordsøen. Andrej Lapin findes i en redningsflåde og flyves ind til Esbjerg.

19. august: Lapin sigtes for femdobbel drab og ildspåsættelse.

27. august: Lapin tilstår to drab i selvforsvar.

29. august: Myndighederne i Niedersachsen anmoder om udlevering.

14. september: Liget af kaptajn Telkmann findes af hollandske fiskere.

13. december: Lapin overgives til tysk politi.

1994:

5. september: Sagen indledes ved landsretten i Osnabrück i delstaten Niedersachsen. Tiltalen mod Lapin lyder på femdobbel drab. Anklageren kræver livsvarigt fængsel.

1995:

3. februar: Andrej Lapin frifindes pga. manglende bevis. Han idømmes en betinget dom for ildspåsættelse.

1996:

30. juli: Den højeste tyske retsinstant, Bundesgerichtshof i Karlsruhe, afviser at tage sagen op på ny.

* Den myrdede besætning bestod af: maskinist Mikhail Mikhailov, matros Vladislav Bogdan, førstestyrmand Viktor Varenko og kok Anatolij Smolijak. Deres lig er aldrig fundet.